

DONOSTIAKO EUSKALTZALEON AKTIBAZIOTIK MUGIMENDURA BIDEAN

Donostia hiri euskalduntzat hartzen bada ere, [euskararen erabileraren datuek](#) argi adierazi ziguten 2016an egindako neurketek erabilera beheranzko joeran doala. Izaera desberdina duten hamarnaka eragile eta norbanako dabilta egoera hori aldatu nahian: eragile sozialak, elkarteak, ikastetxeak, euskaltegiak, auzo batzordeak eta abar. Donostiar askoren kezka da hiria jasaten ari den aldaketen baitan euskararen trataera zein den eta etorkizunean zein izango den. 2018ko Euskaraldiak astindu zuen hiria eta norbanakoengan jarri zuen fokoa. Norberak bere hizkuntza ohituretan alda dezakeena frogatzeko baliagarria izan zen, baita Donostian euskaraz bizitzeko zailtasunak azalean bizitzeko ere.

Horretarako prozesu parte hartzaile bat abiatu genuen 2019ko udaberrian, dagoeneko existitzen den sarea kontziente eta ikusgarri bihurtu nahian eta sare hori zabaltzeko ariketa eginez. Ahots desberdinek garatutako prozesu honetan zehar hainbat saio burutu ditugu: auzoetako Euskara Batzordeekin auzoz auzoko errealitatea eta norbanakoekin Donostiako hiri mailakoa aztertzeko. Saio horietan AMIA (aukerak, mehatxuak, indarguneak eta ahulguneak) erramintaren bitartez eta azaroaren 16an egindako DET topaketetan jasotako ekarpenek osatu dute, beraz, partekatzen dizuegun txosten hau. Diagnosi ariketak egitean, sarritan gertatu ohi den bezala, ondo doana edo ondo egiten denari tarte txikia eskaini ohi zaio eta prozesuan parte hartu duten pertsonak hobetzeko beharra duten puntuak azpimarratu dituzte. Horregatik, hurrengo atalean ikus daitezkeen gehienak gainditu beharreko oztopoak eta horiei lotutako aurrera begirako erronkak dira. Ondoren aurkezten zaizkizuen arloetan banatu dugu diagnostia:

1-ANTOLAKUNTZA

Donostiako 10 auzotan Euskara Batzordeak daude gaur egun: Aiete, Altza, Amara Berri, Añorga, Egia, Intxaurren, Loiolako Erriberak, Martutene, Morlans eta Parte Zaharra. Euskara batzordeen ibilbide, historia eta egitekoak oso ezberdinak dira auzoz auzo.

Talde hauek askotan egutegiak markatzen duen erritmo eta ekimenei erantzutera mugatzen dira eta plan orokor eta amankomun bat osatzearen garrantzia nabarmendu da. Hiri mailan koordinazio falta dago eta zailtasun honi aurre egiteko elkarren arteko esperientzia trukaketa bultzatzearen garrantzia ere goraiatu da.

2-PARTE HARTZE EREDUA

Euskaltzaleak herri mugimendu ezberdinetan daude eta egun gizartearentzat lehentasunezko diren problematiken baitan antolatuta daudenak dira hauek (pentsionisten mugimendua, mugimendu feminista edota ekologista, esaterako), baina babes sozialaren falta somatzen dutela nabarmen azaldu da.

Euskararen aldeko borroka eta euskara batzordeetan ez da apenas gazterik ibiltzen eta horrek erreleboaren bermea zalantzan jartzen du. Euskararen aldeko lana hizkuntza erabiltzeko sustapen kanpainetan zentratu da azken urteotan. Erakunde publikoen jardunari jarraipena eta eskaerak egiteko dinamikak lausotu egin dira.

3-HARREMAN SAREAK

Euskararen aldeko mugimenduak harreman naturalak dituela esan genezake herri mugimendu ezberdinekin eta Donostian azken hauen sare aberatsa dago; baina euskararen sustapenean jarduten diren eragile eta norbanakoen arteko ezezagutzarekin hautsi eta aliantza estrategikoak irekitzeko aukera berriak ikusten dira.

Sareak oso ezberdinak dira auzoaren izaera, azpiegitura eta biztanle kopuruaren arabera; eta sektoreka ere desberdintasunak daude, eragile batzuekin saretu eta lan egiteko beharra ikusi da, beste batzuek jada parte hartzen duten bitartean. 2018ko Euskaraldiarekin sortutako jende eta eragile sareari eutsi zaio, handituz joateko eta lotura horiek ez galtzeko asmoz. Zenbait auzotan aisialdi taldearekin lotura eta lan egitea ezinbestekotzat jo dute, haur eta gazteengana heltzeko modu egokiena delakoan.

4-JENDARTEKO SEKTOREA

Gazteak aktibo dauden guneak eta gazteenak propio diren eragileak (jai batzordeak, piratetako kofradiak, aisialdi taldeak, gazte problematika lantzen duten eragileak...) euskaltzaleak dira, euskaraz kontzienteki jarduten diren sektore indartsu bat da, eta aktibazio puntaletarako prest egoten dira.

Hezkuntza komunitatea ere euskalduna da. Guraso belaunaldi berriek haien seme-alaben euskalduntze integralaren inguruan ardura dute eta foko aktibo asko daude.

Lan mundua atzean geratu da, normalkuntza eta erabileraren bidean. Zerbitzuen sektoreak hirian geratzeko eta garrantzi handiagoa du eta nagusiki erdalduna da.

Mugimendu feministaren moldeak eredu, euskararen aldeko mugimenduaren helburua euskaldunen aktibaziotik abiatuta, berauek ahalduzko funtzio soziala izan behar duela azaldu da, erdal munduari kasu gutxiago eginez, fokoa barne giharra indartzean zentratuz.

5-ERAGITEKO GAITASUNA

Euskara sustatzeko ekimenen irismena txikia da eta koordinazio ezagatik eragin gaitasuna biderkatzeko zailtasuna azaldu da. Gatazkarik ez dagoen momentutik eta normalkuntzaren sentazioa egonkortu denetik mugimenduak ikusgarritasun falta dauka, euskara ez dago agenda politiko eta sozialean.

Euskaraldiak auzo askotan bultzada eman zuen arren, eremu batzuetan eragiteko gaitasuna txikia da oraindik eta eremu sinbolikora mugatu gara, erabilerak balio praktiko txikia du. Ez dago ikastetxeetan ondo eragiteko gaitasunik eta merkataritzaren munduan ere oso arlo zaila da, adibidez.

Eragin handia duten guneetan eragiteko beharra ikusi da, unibertsitatea kasu, non euskaldun eta euskaltzale asko dauden eta prestigioa lantzen jarraitzen den. Indarrak bildu une eta erronka zehatzetan eta zeharkakotasuna landu haiekin, banaka bizi diren tentsio eta deserosotasunak kolektibizatu eta egituratzerako bidean. Euskararen aldeko lana eta

eskaera ez dute euskararen aldeko eragile izendatzen direnek soilik egin behar, borroka komun bat dela transmititu behar da.

6-DISKURTSOA

Euskaldunen hizkuntza eskubideen aldarrikapena eta eskubide urraketen salaketa egingo duen diskurtsoaren falta somatzen da, konplexurik gabea eta esparru guztietara heldu daitekeena. Euskararen alde egotea da Donostiako iritzi publikoan “politikoki zuzena” eta hau deseraikitze beharra dago.

Hizkuntza-politika eta hizkuntzen kudeaketaren gaineko eztabaida soziala ez da ematen agerian, pribatutasunaren eremura mugatzen da, gaur egun.

Mugimenduaren oinarri sendoa izango den diskurtso erradikala eta ausarta eraikitze beharra dago, aldarrikapena sustatuko duena baina erakargarria izango dena eta freskotasunarekin eraikitakoa.

7-HIRI EREDUA

Donostiako hiriaren eraldaketa handia eta etengabea da. Politika publikoak kanpo-interesei eta turismoari zuzenduak daude eta bertan euskaraz bizi nahi duten herritarrak ez dira lehentasuna. Turismoaren ondorioek bete betean jotzen dute bertako komunitatean, sustraitzeko aukerak eta harreman sareak sortzeko espazioak edota asnasguneak murrizten doazelako eta, eraginez, antolatze probabilitatea ere.

8-ERAKUNDE PUBLIKOEDIKIKO HARREMANA

Elkarlanean garatzen dira hainbat proiektu eta hauen zein talde eta batzorde desberdinen finantziarioari dagokionez, zuzeneko harremana eta solaskidetza daude.

Hala ere, erakunde publikoetatik bultzatzen diren hainbat proiektu eta politiketan euskaraz eta euskaldunon eskubideez ahaztu izanaren sentsazioa badago.

Gizartean eskubideen eztabaida saihestu egiten dute, benetan euskaldunon eskubideak bermatuta ez daudela jakin badakitelako. Honek urraketak salatzerako orduan bakardade sentimendua sortzen du eta herritarrek benetako erantzun kolektiboak nahi dituzte. Arauak bete ezean egin behar duenak jarraipen zorrotzagoa egitea eta norbere ardurak ondo betetzera konprometitzea eskatzen dute elkarlana benetakoa izan dadin.

Euskaraldia eta erakunde publikoekin elkarlanean garatzen diren lan-ildo guztiez gain, euskararen aldeko donostiarrek menpekotasunik gabe beren agenda eta erabakigune propioak eduki beharra ere ageri da.

